

Ročník: 101 | číslo: 32 | 8. srpna 2021 | Cena: 15 Kč

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Téma:

Věda a poznání

EDITORIAL

„Síla pravdy vyzbrojená světlem poznání je nepřemožitelná.“

Jan Amos Komenský

„Hlavní překážkou v poznání pravdy není lež, ale zdánlivá pravda.“

Arthur Schopenhauer

Věda hraje v našich životech nezastupitelnou roli, ať už si její zásah uvědomíme či nikoliv. Pokud se ohlédneme za největšími vědeckými objevy 21. století, nelze nezmínit pokrok v oblasti poznání vesmíru. Došlo kupříkladu ke zjištění existence temné hmoty, v roce 2015 byly předloženy důkazy o vodě na Marsu, detekovány gravitačních vlny... Také oblast medicíny zaznamenala obrovské výsledky, nejen z hlediska léčby mnohých nemocí. Proběhla úprava genomu metodou CRISPR, sekvenování genomu pacienta s rakovinou i vytvoření lidských orgánů za účelem transplantace. Byly vyrobeny robotické části těla, které mohou pomoci lidem s handicapem, zdařila se první kompletní transplantace obličejů.

Z vynálezů a vědeckých objevů tohoto století, jež se přirozeně staly součástí našich životů, musím vyzdvihnout především nové technologie, rozvoj sociálních sítí, jejichž vliv i význam se nám značně odhalil během období lockdownu. Progres zasáhl oblast kryptoměn, 3D tisk i dopravní prostředky, které se obejdou zcela bez řidiče.

A co nás čeká v budoucnu? Vědci neustále pracují na léčbě vážných onemocnění, například Alzheimerovy choroby, pracuje se na zkvalitnění života osob s paralýzou, zkoumá se možnost zavedení internetu dostupného celému světu, tvoří se projekty, které by řešily narůstající poptávku po potravinách, kupříkladu plovoucí farmy na moři či větších jezerech.

Pokrok běží dál a dál a nelze ho zastavit. To, co si lidé před padesáti lety nedokázali představit, je nyní běžnou realitou. Pokrok však začíná i u každého z nás, třeba na základě jednoho obyčejného rozhodnutí... Co dodat?

Kéž by se to vše dělo v souladu a pozhnaním Toho, jenž nás vyzbrojil tak neobyčejnými schopnostmi, kéž plníme nejen tu naši vůli, ale především vůli Boží.

JH

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

XXI. Pout' na Sázavě - v sobotu 4. září 2021

Tak jako každý rok připravuje tým pracovníků úřadu ústřední rady pod vedením Hany Tonzarové Pout' na Sázavě. Letos by již její XXI. ročník měl proběhnout v sobotu 4. září na louce Cyrila a Metoděje ve městě Sázava, jemuž jsme vděční za každoroční podporu pouti, tak jako Ministerstvu kultury ČR.

Na co se letos můžete těšit? Tradiční bohoslužba pod vedením patriarchy, pražského biskupa a případně dalších členů biskupského sboru začne na hlavním podiu od 10 hodin. Následovat bude 2. ročník štafetového běhu pro každého (kdo jste zažili loni, víte, že se mohou účastnit opravdu všichni od nejtělejšího až po nejstarší věk a v jakékoliv kondici) o putovní pohár opata Prokopa. Po poledni usedneme ke společnému sycení - stolům agapé. Opět prosíme, přivezte s sebou něco na stůl, co by dobře ladilo s chlebem a vínem, které přivezeme. Těšit se pak můžete na nový kvíz, který připravila letos Jana Krajčířiková na téma misionářů, které koresponduje s tématem celé letošní pouti. Spolu s Evičkou Vymětalovou Hrabákovou vytváří sestra Jana také nový zážitkový program pro děti na stanovištích. Nebude chybět ani výtvarná soutěž pro děti na téma letošní Modlitby za domov (28.10.) „Já jsem s vámi.“ (Ježíšova slova ze závěru Matoušova evangelia) - obrázky pak mohou děti poslat do celorepublikové soutěže, ale i na Sázavě každý malíř obdrží již malou cenu za účast. Pro děti plánujeme také divadlo a bratr Vrána, který loni nadchnul děti roboty a mnohým dalším, slíbil, že letos přiveze skákací hrad! Husitské centrum Husita ze Žižkova slíbilo pro děti workshopy a i další naše zařízení a školy přislíbily účast se svými stánky. Nebude chybět ani stánek keramiky z diakonického centra Nazaret, který je vždy oblíbenou zastávkou pro mnohé. Hudebním hostem bude trio Marka Šmause z CH ZUŠ Harmonie, které jistě vytvoří příjemnou atmosféru během odpoledne. Můžete si k poslechu dát fairtradovou kávu z Ekumenické akademie Praha či pivo nebo juice a děti opět cukrovou vatu!

Věříme, že se na Pouti na Sázavě budeme moci letos opět setkat a to opět i s novými křtěnci, kteří přijali křest v posledním roce či i v letech předchozích. Samozřejmě se ale těšíme na každého z vás!

Hana Tonzarová

Koncert účastníků varhanického kurzu

Ve dnech 8. - 17. 8. 2021 se v Broumově uskuteční již XXVIII. kurz varhaníků a zpěváků naší církve. Toto radostné a pro přihlášené účastníky podnětné již tradiční setkání vyvrcholí jejich veřejným koncertem, který se uskuteční v neděli 15. 8. 2021 od 15 hodin v děkanském kostele sv. Petra a Pavla v Broumově. V programu zazní varhanní skladby, sólové písně i sborové skladby. Vstupné dobrovolné. Téhož dne v 18 hodin doprovodí hudebně naši varhaníci a zpěváci bohoslužbu v klášterním kostele sv. Vojtěcha jako výraz poděkování katolické farnosti za propůjčení broumovských varhan, zazní Missa brevis J. M. Haydna. Za všechny účastníky letošního broumovského setkání srdečně zve k hojně účasti

Zdeněk Kovalčík,
vedoucí kurzu a celocírkevní kantor

Týdeník Církve československé husitské.

Vydává: Ústřední rada Církve československé husitské,
Wuchterlova 5, 160 00 Praha 6.

Vedoucí redaktorka: ThDr. Klára Břeňová,

redaktoři: Mgr. Josefina Hudcová, Mgr. Ervín Kukuczka, Milan Udržal, grafik.

Šéfredaktorka Cesty: Mgr. Jana Krajčířiková.

Tel. redakce: 220 398 107; e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz

Tisk: Grafotechna plus. Distribuce a reklamace:

ADLEX, spol. s r. o., Xaveriova 1888/45, Praha 5 150 00

Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků.

Předplatné: Mgr. Dagmar Pišová, tel.: 220 398 117, e-mail: prodejna.blahoslav@ccsh.cz

NAD PÍSMEM

Chléb, který sestoupil z nebe

Jan 6,41-51

Ježíš o sobě řekl: „Já jsem chléb, který sestoupil z nebe.“ Tato slova dráždila Židy, duchovní vůdce. Jak může Ježíš říkat, že sestoupil z nebe! Znají přece jeho otce i matku. A tímto tvrzením také o sobě Ježíš říkal, že je Bůh. Proto pak také reptali proti němu. Ježíš je však napomíná, aby nereptali, a znovu jim odhaluje, že je chlebem, který sestupuje z nebe. Je chlebem živým. Je chlebem života. Připomíná, že jejich otcové jedli na poušti mannu a zemřeli. Mana byla chlebem padajícím z nebe. Ale sytila jenom tělo. Kdo však jí chléb živý, který sestoupil z nebe, živ bude navěky. Ježíš je sám tím chlebem. A chléb, který já dám, je mé tělo, dané za život světa. I v tomto případě Ježíš v podobnosti chleba přibližuje duchovní principy nebeského království. Chléb je pro nás základním a důležitým pokrmem. Ještě z dětství si pamatuji, jak jsme chodily s babičkou pro čerstvě

upečený bochník chleba. Nádherně voněl, byl ještě teplý a neskutečně dobře chutnal. Vzpomínám, že nejraději jsem z něho měla paticku. A nedá se srovnat s dnešním chlebem z obchodu. Čerstvě upečený chléb se dal jíst samotný. Nebyla potřeba na něj něco mazat či dávat. Upečený chléb nasytí naše tělo.

Ježíš je ten, který sytí náš duchovní život, naše srdce, duši a ducha. Jestliže nám začne chybět v našem životě čas strávený s Ježíšem na modlitbách, studiem či čtením Bible, rozjímáním nad Božím slovem, poslechem duchovní hudby či také četbou křesťanské duchovní literatury, pravidelnou účastí na bohoslužbách, atp. začne náš duchovní život upadat a budeme cítit prázdno a hlad. Ale stále máme naději, že se můžeme vrátit do vztahu s Bohem, obnovovat se v duchovním životě, protože je to Bůh sám, který nás stále k sobě přitahuje a nenechá nás úplně padnout.

„Nikdo nemůže přijít ke mně, jestliže ho nepřitáhne Otec, který mě poslal a já ho vzkřísím poslední den. Bůh sám nás k sobě přitahuje a Ježíš je naším duchovním „pokrmem“, který nás nasycuje a zároveň příslibuje život věčný. A potvrzuje to svým dalším vyjádřením: „Já jsem ten chléb živý, který sestoupil z nebe, kdo jí z tohoto chleba, živ bude navěky.“

V poslední době jsem zažila setkání s mladými lidmi a při rozhovorech s nimi mne zaujalo a také inspirovalo, že touží pečovat o svůj duchovní život. Hledají smysl života, touží blíže poznat Boha a vnímají, že tento život není jen o materiálních či fyzických věcech, ale že jsme součástí duchovního světa a života. Hledají chléb živý, kterým mohou nasytit svoji hladovějící duši. Protože žijeme také v náročné době, která je zasažena koronavirovou nemocí, různými katastrofami – lijáky, záplavami či tornády, a s tím souvisejícími i existenčními podmínkami, možná o to víc hledá dnešní člověk smysl života a vnímá i jeho duchovní aspekty.

Když jsem text z Janova evangelia četla, při slovech „a chléb, který já dám, je mé tělo, dané za život světa“ se mi vybavil obraz chleba lámaného při bohoslužbě. Jednak přijímáme chleba fyzicky, ale zároveň se sytí i náš duchovní život, naše srdce, protože si připomínáme význam večere Páně.

Kéž i při nedělních bohoslužbách jsme schopni více vnímat, že Ježíš je chléb živý, který sestoupil z nebe.

Henrieta Neprašová

11. NEDĚLE PO SVATÉM DUCHU

At' chválí Hospodina všechny národy, vladaři a všichni soudci země, jinoši i panny, starci i mladí. At' chválí Hospodinovo jméno, pouze jeho jméno je vyvýšené, jeho velebnost je nad zemí i nebem.

(Žalm 148,7.11-13)

První čtení: 1. Královská 19,4-8

Tužby pro dobu po Duchu svatém (III):

2. Abychom našim bližním skutkem, slovem i modlitbou pomáhali, modleme se k Hospodinu.
3. Abychom obavám nepodléhali a s nadějí k budoucnosti hleděli, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Panovníku Hospodine, tvůj požehnaný Syn sestoupil shůry a stal se životodárným chlebem světa. Dávej nám tento chléb stále, abychom posílení duchovním pokrmem společně v církvi tvořili pravé Kristovo tělo na zemi! Osviť nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: Efezským 4,25 - 5, 2

Evangelium: Jan 6,41-51

Verše k obětování: Deuteronomium 8,10.11

Verš k požehnání: Jan 6,51

Modlitba k požehnání:

Panovníku Hospodine, daruj své církvi jednotu a mír; jehož znamením je svátostné společenství u tvého stolu! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 151, 5, 31, 41, 174, 132, 133,

Dobrotivý Bože, děkujeme ti, že Ježíš je tvůj požehnaný Syn, který sestoupil shůry a stal se životodárným chlebem. Dávej nám prosím tento chléb stále, abychom posílení tímto duchovním pokrmem společně v církvi tvořili pravé Kristovo tělo na zemi. Kéž Ježíš jako chléb živý nás také nasycuje každého dne a dává nám síly žít život víry. Amen

Co je náhoda

Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. Na počátku bylo Slovo. To čteme na počátku Písma a na počátku Janova evangelia. V prvních dvou biblických kapitolách čteme i o stvoření života. Poznávání světa a přírody v raném novověku, svým způsobem vrcholící Newtonovými zákony (1687), provázené lidskou pýchou se stalo živnou půdou představ, že člověk dokáže vše vysvětlit, a tedy že Boha nepotřebuje. Odkud se vzal život? Vznikla představa, že náhodou. Co je to však náhoda?

Není úplně jednoduché na tuto otázku odpovědět. Na několika příkladech si tento pojem osvětlíme, aniž bychom podávali jeho definici. Dříve si však povšimněme dvou paradoxů ve vzniku ateizmu, stavějícím především na Newtonových výsledcích. Především Isaac Newton (1643-1727) byl hluboce věřícím křesťanem. A jeho mechanika je striktně deterministická, žádné místo pro náhodu v ní není. Té v poznávání otevřely dveře až kvantová fyzika a zkoumání nelineárních systémů.

Nicméně o náhodě se mluvílo dlouho před vznikem právě zmíněných oborů, nejčastěji asi v souvislosti s různými hazardními hrami. A stala se předmětem zájmu i lidí velice seriózních, s nimiž bychom sotva mohli spojovat účast v hazardu, např. Blaise Pascal.

Podívejme se na jednoduchý příklad, jakým je hod mincí. Předmětem sázky je, zda padne líc („panna“) nebo rub („lev“ či „orel“). Pokud jde o minci „spravedlivou“, považujeme za stejně pravděpodobné oba možné výsledky. Vrh ovšem probíhá v našem „makrosvětě“, v souladu se zákony newtonské fyziky. Jeho výsledek je tedy určen výchozí polohou a rychlostí vrhané mince (o případném ovlivnění pohybem vzduchu teď neuvažujme). Se vši hráčskou poctivostí jej vnímáme jako náhodný, neboť nejsme s to získat a vyjádřit informaci o počátečních podmínkách vrhu. Náhoda zde tedy znamená nedostatek informace, který v tomto případě je neodstranitelný.

Uvedme ještě další dva příklady. Představme si, že na závěr zdařilého výletu Českým rájem posedíme v některé útulné restauraci na náměstí v Mnichově Hradišti. Dobrou pohodu nám ruší představa cesty městem na nádraží a pak zdoluhavé jízdy vlakem do Prahy. Napadne nás, že by třeba mohl odtud do Prahy jet nějaký autobus, avšak nemáme tušení, zda opravdu jede a kdy. Při plánování výletu nejsme zvyklí používat autobusové jízdní řády. Když jdeme z restaurace kolem zastávky, tak tam au-

tobus do Prahy uvidíme. Zaradujeme se, jaké to máme štěstí, jak úžasná náhoda to je. Pokud jde o pravidelný spoj, tak pro toho, kdo je obeznámen s jízdním řádem, to ovšem není vůbec žádná náhoda, nýbrž plně očekávaná, prakticky deterministická událost. Opět se zde setkáváme s náhodou jako projevem či důsledkem nedostatku informace.

Newtonovská přírodověda je plně deterministická. V ní neexistuje náhoda. Když její determinismus domyslíme, uvědomíme si, že v ní nezbyvá místo pro neustálé Boží tvoření (J 5,17) - vše podle ní bylo rozhodnuto kdesi na počátku; není v ní místo ani pro lidskou odpovědnost, ani pro svobodnou vůli člověka.

Ponewtonovský vývoj poznání přírody se však již od determinismu odklání. V kvantové fyzice je stěžejní pravděpodobnostní popis, vývoj mnohých reálných nelineárních systémů prochází jakýmsi křížovatkami, kdy je věcí náhody, kudy dále bude vývoj pokračovat. Dá se to ilustrovat na kuličce položené přesně na hřeben střechy, takže ani jedna strana není preferována; nelze předpovědět, kam kulička spadne, avšak jisté je, že spadne, a to právě na jednu stranu. Ve vývoji vesmíru a všech jeho částí hrají takovéto bifurkační body významnou roli.

To, jakou evoluční cestou vesmír se všemi svými částmi prošel, je z hlediska dnešního poznání přírody výsledkem dlouhé posloupnosti náhod. Hovoříme zde ovšem o náhodě z hlediska možnosti vědeckého popisu. Proč tato posloupnost náhod směřovala ke vzniku a vývoji člověka – tvora, kterého si Bůh natolik zamiloval, že kvůli němu obětoval svého jedinečného Syna, na to nám věda neodpoví. Tzv. antropický princip říká, že vše od začátku cíleně ke vzniku člověka směřuje. Jenže, odvoláváme-li se na něj, přešli jsme už za hranice fyziky (přírodovědy) a pohybujeme se v metafyzice. To, co je z hlediska fyziky (tedy z hlediska přírodovědy) náhoda – ať je tomu již z podstaty věci nebo pro (zatímní) nedostatečnost našeho nedostatečného po-

znání, z metafyzického hlediska náhodou být nemusí. Autobus na mnichovohradštské zastávce znamenal pro naše turisty náhodu, pro dopravce či znalce jízdních řádů to byl docela deterministický jev. Možnost dostat se přes Rákosové moře by pro nezaujatého pozorovatele bývala byla náhoda, pro Izraelity to byl hluboký důkaz Božího zájmu o něj; vztah Bůh - člověk se ovšem vymyká možnostem racionálního popisu. Díváme-li se na evoluci čistě z přírodovědeckého hlediska, uplatňuje se v ní významnou měrou náhoda, zatímco z hlediska křesťanské metafyziky jde či může jít o realizaci Božích aktů tvoření. Podobně různé osobní životní zvraty jsou pro vnějšího pozorovatele prostě nic neznamenající náhody, zatímco pro toho, kdo je prožívá a má osobní vztah k Bohu, může jít o odpovědi na modlitby, o projevy Božího zájmu a Božího vedení. Na jedné úrovni popisu jde o náhodu – nemáme zde nějakou možnost vědeckého příčinného vysvětlení, na vyšší úrovni („metaúrovni“) popisu nacházíme či aspoň cítíme odpověď, proč to či ono bylo, uvědomujeme si příčinu, která leží mimo rozumovou oblast. Role náhody v moderní přírodovědě podporuje etiku osobní odpovědnosti a angažovanosti pro dobro. Náhoda tak je součástí vědeckého popisu skutečnosti. Patří na úroveň našeho rozumového poznání, zatímco Boží aktivita, Jeho zájem o nás lidi a o stvoření vůbec leží na vyšší úrovni, v oblasti nadpoznání. Tomu odpovídá řecké slovo metanoia, které se do češtiny běžně překládá pokání. Přijetím Ježíšovy výzvy „Čiňte pokání, a věřte evangelium“ mnohá náhoda přestane být náhodou a stane se Božím oslovením. **Jiří Nečas**

Co svádí, sráží nás, je vůle s rozumem.
Kdo obě překoná, je ukryt v Bohu svém.

Když mysl v poznání,
to ve víru se změní
a víra v lásku, věř, že lepší cesty není.

Bůh nejen stvořil, Bůh též udržuje svět,
a vše se rozpadne, by on se stáhl zpět.

To nejzazší je dál než na obozoru mám
a přesahuje vše, co jsem,
co zřím, co znám

Daniel von Czepko: MONODISTICHA
Přeložil Miroslav Matouš

Moje setkání s dílem T. Chardina a cesta mezi vírou a vědeckým poznáním

Na tento rok připadá výročí 140 roků od narození významného vědce a teologa Pierre Teilhard de Chardina. Jedná se o osobnost, která je spojována často s otázkami vztahu víry a vědy.

Patřím ke generaci, která ještě zažila výuku náboženství na základní škole, a měl jsem to štěstí, že v mém rodném Zlíně nás vyučoval náboženství v rámci naší církve pan farář F. Valík. Měl liberální přístup k přednesené látce. Vždy nám uvedl tři možné interpretace biblických textů – tradiční, vědecký a symbolický a nechal nás k tomu diskutovat. I když jsem přirozeně spíše inklinoval k přírodním vědám, velmi jsem si jeho vyučování oblíbil. Jeho způsob výkladu proto u mě nevedl k rozporu mezi tím, co jsme se učili v hodině náboženství a ve školní látce v rámci biologie, fyziky a chemie.

Vše skončilo po ukončení základní školy, kdy jsem nesměl dále studovat, ale dva roky být na učňovské škole s pobytem na internátě. Život tu probíhal v uzavřeném cyklu – ráno rozvíčka, práce v dílně, odpoledne škola a večer politické školení. Vycházky jen na propustku a návštěva kostela anebo jakákoliv náboženská činnost absolutně nemyslitelná. Když jsem se konečně dostal na průmyslovku jako mladý chlapec, byla moje pozornost obrácena jiným směrem a otázkou víry jsem se už nezaobíral.

Po maturitě mi zase nebylo umožněno z kádrových důvodů dále studovat, a tak jsem přijal umístěnku do koželužského závodu na středním Slovensku. Tam jsem se setkal u svých kolegů v práci s názory, které popíraly jakýkoliv vědecký pokrok jako nepřátelský víře, a to nejen u katolíků, ale i příslušníků jiných církví. Pomalu se mi v tomto prostředí zdálo Marxovo prohlášení o náboženství jako opiu lidstva přiměřené. Krátký pobyt tam mi však umožnil se dostat na dálkové studium a potom přestoupit na denní studium na chemii v Bratislavě.

Studium v té době však bylo kromě základního přírodovědeckého a technického vzdělání doplněno i politickým. Zde v rámci marxistické ideologie stále opakovali přívlastek „vědecký“ jako

protipól náboženství, přičemž i věda byla deklasovaná jako správná, jen když vyhovovala této ideologii. Toto se mi hned zdálo skoro identické jako bigotní náboženské představy, se kterými jsem se dříve seznámil, jen v opačném významu. Naopak studium organické, fyzikální chemie a biochemie a podobně mě vedlo k přesvědčení, že věci

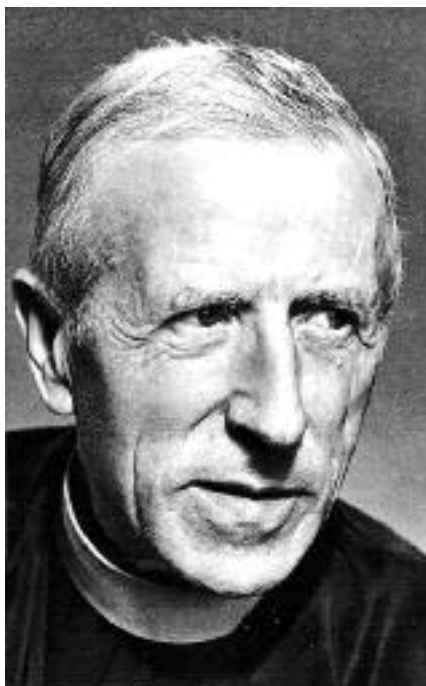

Foto: [wikipedie.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Teilhard_de_Chardin.jpg).

nejdou tak samozřejmě, jak je tak zvaná „marxistická ideologie“ prezentuje. Život šel dál, skončil jsem školu, odešel pracovat do výzkumu, oženil a v Bratislavě jsem ztratil kontakt s naší církví. Pak se mi dostal od mých známých, kteří asi byli součástí katolického disentu, do rukou samizdat, psaný jako asi poslední kopie strojopisu s dílem Chardina, a to nejen o evoluční teorii, ale i jeho mnohé eseje. Vše jsem dostal jen na krátkou chvíli a musel to hned vrátit, aby to dále kolovalo. Celé toto dílo na mě silně zapůsobilo. Nejsem ani teolog ani filozof, ale Charadinovo dílo mě znovu přesvědčilo, že

víra a věda nestojí proti sobě a znovu jakoby mě vrátilo k tomu, v čem jsem byl původně vychovávaný. Ale má znovu získaná víra byla bez kontaktu s církví.

A tak když jsem se po roce 1990 dozvěděl, že naše církev působí na Slovensku, začal jsem se pravidelně účastnit bohoslužeb a biblických hodin.

Nemohu říct, že to byl jedině Chardin, kdo mě přivedl zpátky k víře, vlastně jsem ji ani nikdy neopustil, jen dlouhou dobu byla jakoby zapadnutá a čekala na nějaký impulz. Proto jsem byl dost překvapen, když jsem si přečetl v Katolických novinách články věnované výročí narození této osobnosti. Zde se psalo, že církev jej před 2. Vatikánským koncillem více méně odstavila a bála se jeho názorů jako škodlivých pro věřící. V mém případě to bylo však přesně naopak! Rozbor jeho díla i ve vztahu k učení naší církve by vyžadovalo někoho fundovaného v této oblasti, přesto si dovoluji jako „amatér“ připojit pár poznámek.

Dnes, když se zabývám ekologií, si pamatuji, jak mnoho z toho, co je dnes v této oblasti aktuální, už on ve svých esejích předjímal a nevím, zda encyklika papeže Františka o ekologii nebyla i jím inspirovaná. Na druhé straně, v esejích Chardina se objevuje až skoro naivní víra ve vědu jako prostředek Božího působení. Často se dnes tvrdí, že věda a víra jdou vedle sebe a neměly by se ovlivňovat. Dnes však stojíme před velkými problémy spojenými s klimatickou změnou, možnostmi umělé inteligence a klonováním a církev by se měla k těmto problémům vyjádřit. Nikoli dogmatickým popíráním nových objevených skutečností, ale hlavně z hlediska toho, co škodí lidstvu a zemi jako takové a co je lidstvu a celé přírodě prospěšné.

Chce to však fundovaný přístup, jaký jsem nacházel i ve vzpomínané encyklice o ekologii, a důsledné odmítnutí podpory „kulturních válek“ v oblasti politiky, jak je tomu třeba dnes v USA, v Evropě, ale i u nás na Slovensku.

Jiří Balajka
dieceze Bratislava

Víra a věda se už mají rády

V minulosti se často hovořilo o rozporu mezi vědou a vírou. Připomeňme si dvě skutečnosti, které k této představě výrazně přispěly. První bývá spojována se jménem Galilea Galileie (1564 - 1642), věřícího křesťana, který se svým tvrzením, že Země obíhá kolem Slunce, dostal do ostrého rozporu s představiteli katolické církve, tedy s oficiálními reprezentanty křesťanské víry. Druhá se týká sporů kreacionistů s evolucionisty; první považují svět či vesmír a především život za dílo ukončeného aktu stvoření, pro druhé jde o výsledek evoluce.

Podívejme se nyní na tyto zdroje napětí mezi vědou a vírou, či, asi výstižněji, mezi vědou a teologií institucionální církve minulých staletí, z pohledu současného poznání.

Když vznikala teorie relativity, ukázalo se, že k popisu skutečnosti je nutno zvolit určitou vztažnou soustavu. Tu lze spojit třeba pevně se Sluncem, jak činí heliocentristé, nebo se Zemí, jak činí geocentristé, případně by ji bylo možno zvolit i jinak. Heliocentrický popis je podstatně jednodušší a přirozenější, geocentrický zas odpovídá naší bezprostřední zkušenosti. A tak ve sporu geocentristů (oficiální katolická církev) s heliocentristy (Koperník, Galilei) pravdu měli svým způsobem ti i oni, či spíše, pravda leží někde jinde a obě strany se jí svým způsobem přibližují. Podobně je tomu se spory kreacionistů a evolucionistů.

V procesu evoluce hraje roli náhoda. Co to však je? Není právě ona lidským nedokonalým vyjádřením toho, čemu my lidé nerozumíme a co je aktem Stvořitelovým?

Zkrátka, až na malé výjimky se dnes už víra s vědou nehádá, jak vyjadřuje titul sympatické knihy bratra Pavla Javornického „Když se víra s vědou nehádá“ (Testament 2008).

Jenže ono zde jde o více než o klid zbraní a rozdělení teritorií. Víra a věda se totiž navzájem potřebují. Předmětem vědy (jde zde především o přírodní vědy, což odpovídá anglickému slovu science) je poznávání Božího stvoření. Jeho součástí jsou i přírodní zákony, které věda zkoumá. Současná křesťanská spiritualita touhu po poznání úžasného Božího stvořitelského díla do značné míry postrádá. Naproti tomu pro vědce Galileiho, Keplera a mnohé další byla víra spojená s touhou poznávat Boží dílo, a tak hlouběji prožívat Boží velikost hybnou silou pro jejich životní usilování. Obdiv ke Stvořitelovu dílu spojený s hlubokou osobní pokorou

znamená veliké obohacení pro práci vědce. Pro oba zmíněné astronomy raného novověku i pro řadu dalších lidí vědy (např. pro M. Faradaye, J.C. Maxwella, Lorda Kelvina) byla víra důležitou výchozí pozicí pro jejich tvůrčí činnost.

Zmínili jsme, že mezi křesťany často touha poznávat přírodu, tedy Boží dílo, chybí. Samozřejmě nechci tvrdit, že by každý křesťan měl být vědcem. Nicméně k plnosti křesťanského života

patří snažit se o stvoření co nejvíce vědět.

Ježíš shrnul Zákon do dvojpřikázání lásky. Láska je to nejvyšší. Ale co je to láska? Není jen věcí citu. Do lásky k Bohu podle Mk 12,30 je třeba zapojit i mysl a sílu, tedy duševní činnost, poznávání a konkrétní činy, jednání. Milujeme-li Boha, musíme jednat ve prospěch jeho díla, jeho stvoření. To však znamená, že je třeba vědět, co je pro stvoření prospěšné a co mu škodí. A k tomu slouží poznávání světa, poznávání přírody se všemi úžasnými zákonitostmi. Věda je tak darem, který umožňuje lépe vyjadřovat lásku k Bohu, a tak plnit první Velké přikázání.

Druhé Velké přikázání (Mk 12,31) vyzývá k lásce k bližním. Máme je milovat jako sebe samé. To znamená nesledovat individuální zájmy a sdílet se s druhými lidmi o Boží dary. A je při tom přirozené myslet i na ty naše bližní, kteří – bude-li to Boží vůle – zde budou žít v budoucnosti. Odpovědně přijmout toto poslání znamená poznávat bohatství Země a hledat cesty jeho ohleduplného, šetrného a spravedlivého využívání. Uvažování o sdílení s bližními nás může vést až za hranice přírodních věd do oblasti věd společenských.

Biblicky zakotvená křesťanská víra přijímá vědu s vděčností jako vzácný Boží dar. Patří k ní však i vědomí mezi lidského poznání, na začátku Písma vyjádřené zákazem jíst ovoce ze stromu vědění dobrého a zlého (Gn 2,17). Nerespektování této skutečnosti je vytvářením jakýchsi pomyslných babylonských (či přesněji bábelských) věží, a tak vede k chaosu, tedy k opaku tvoření.

Vírou přijímáme svědectví Písma o Bohu Otci, Stvořiteli, o Ježíši Kristu, Spasiteli, o Duchu svatém, Posvětiteli. Víra nám umožňuje prožívat skutečnost, že jsme byli stvořeni k obrazu Božímu, k aktivitě pro dobro. Ta je nemyšlitelná bez poznávání stvoření s jeho zákonitostmi. Abychom se mohli pro dobro angažovat, dostali jsme svobodnou vůli, která umožňuje poznání, oproštěné od pýchy a provázené pokorou, promítat do životních postojů a činů.

Jiří Nečas

Objevování Prahy

6. Vodní hřiště

Horké letní dny je příjemné strávit u vody. I když jste právě v Praze, můžete zajít na některé koupaliště nebo třeba vodní hřiště. Zvláště pro menší děti je to skvělá zábava i zdroj poučení. Najdete na nich důmyslné herní prvky, jako jsou Archimédovy šrouby, které umožňují dostat vodu z nižšího do vyššího místa, vodní mlýnky, stavidla a podobně. V každém případě doporučuji vzít si na návštěvu vodního hřiště náhradní oblečení! Velké vodní hřiště je součástí

důmyslných zařízení. Nechybí tu ani několik klouzaček. Součástí areálu je také rozsáhlé klasické dětské hřiště, lanový park, velká lezecká stěna, skatepark, hřiště pro plážový volejbal a další míčové hry, ale i restaurace, takže tu lze krásně strávit celý den. Není to však jediné vodní hřiště v Praze – další najdete třeba v Malešickém parku, kde kromě vodních atrakcí najdete i několik akustických, nebo v Libni v ulici U Českých loděnic. Další vodní hřiště vzniklo po dostavbě tunelu Blanka v parku Maxe van der Stoela na Hládkově v Praze 6. Kousek odtud je i venkovní koupaliště Petyňka – kdybyste vody potřebovali ještě víc. Pokud máte vodní hřiště a vodu obecně rádi a chcete se o ní dozvědět co nejvíc, doporučuji také jeden výlet mimo Prahu - návštěvu Vodního domu v Hulicích u vodní nádrže Švihov (Želivka). Zde můžete vodu a vše kolem ní poznávat doslova všemi smysly.

sportovního a relaxačního areálu Gutovka, který byl otevřen v roce 2008 vedle stanice metra Strašnická. Je postaveno na kopci, takže využívá přirozený spád vody, který mohou děti různě regulovat pomocí

Přejí vám krásné slunečné léto u vody a těšíme se na vaše tipy na výlety!

JK

C E S T A

Naplnit současné poznání vědecké Duchem Kristovým

Ano, naše církve má od počátku v úvodu svého základního dokumentu, Ústavy Církve ačeskoslovenské husitské, uvedeno, že chce usilovat o naplnění současného snažení mravního a poznání vědeckého Duchem Kristovým. Co to znamená?

Na jedné straně jde o snahu přiblížit víru v Ježíše Krista dnešnímu modernímu člověku způsobem, kterému bude rozumět, který mu bude blízký. Zároveň pak jde o to sledovat, kam se ubírá dnešní vědecké zkoumání, a snažit se neustále je poměřovat s evangeliem – klást otázky, zda to, kam se věda ubírá, je v souladu s Božím plánem.

Člověk byl obdařen rozumem, který mu umožňuje spoustu věcí pochopit, objevovat a vynalézat. Ne všechno však je ku prospěchu nám a planetě, na které žijeme. Lidé by neměli zapomínat, že Bůh nám Zemi svěřil, abychom se o ni zodpovědně starali - ne, abychom ji bezohledně vykořisťovali a ničili. A právě

na tyto věci by křesťané měli upozorňovat. Proto by i v církvích měly být stále více aktuální otázky ochrany životního prostředí, klimatické změny, čistých a obnovitelných zdrojů energie, snahy produkovat co nejméně odpadů a podobně. A neměli bychom o tom jen mluvit, ale svým příkladem ukazovat cestu ostatním. Není to snadné, protože často to znamená jít cestou méně pohodlnou a mnohdy i nákladnější. Pro naši budoucnost je to však nezbytné. Je nadějně, že rozum, kterým Bůh lidstvo obdařil, umožňuje našim vědcům najít ta správná řešení. Jde jen o to, zda se pro ně rozhodneme... JK

Mokresilič: Lucie Krajčířiková

M o d l i t b a

Pane Bože, děkujeme ti za krásnou planetu Zemi, kterou jsi nám svěřil k obývání. Prosíme tě za odpuštění, že se o ni mnohdy nestaráme tak dobře, jak bychom měli, a prosíme tě o tvé vedení, abychom své chyby dokázali napravit. Amen.

Jak to všechno začalo...

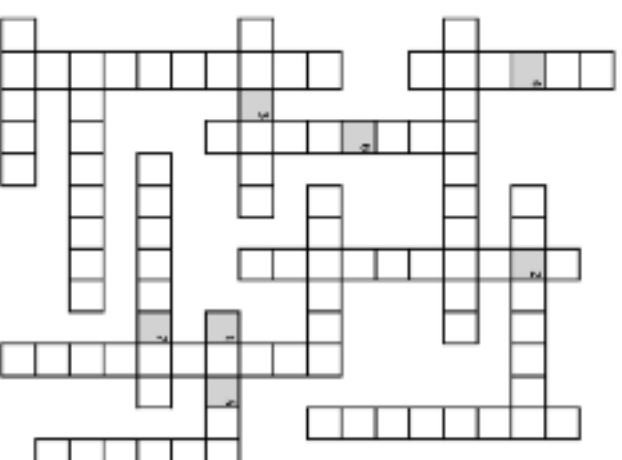
... aneb První kniha Mojžíšova – to bylo téma letošního tábora Eumenické sítě pro aktivity mladých, z. ú., který se tradičně konal první dva prázdninové týdny v objektu pražské diecéze v Borovnici u Vlašimi. Osmnáct účastníků ve věku 6 – 16 let se společně seznámovalo s biblickými příběhy od stvoření světa až po odchod Izákovy rodiny do Egypta v době hladu. První táborový den jsme si, jako ná-zornou ukázkou zážitku stvoření, každý nechal vyklíčit semínko hrachu nebo fazole, které jsme po pár dnech zasadili do země - a mnohým do konce tábora vyrostly opravdu pěkné rostlinky. Jako Bůh stvořil člověka z prachu, tak i my jsme z moduritu modelovali Adama a Evu. Jako Adam pojmenovával zvířata a ptáky, tak i my jsme hledali správná označení pro různé druhy živočichů. Zahráli jsme si i napínavou hru, kdy polovina dětí představovala první lidi, kteří se po vyhánění z rájské zahrady snaží do Edenu proniknout a uloupit ovoce ze stromu poznání, a druhá polovina hrála cheruby, kteří se jim v tom snaží zabránit. Jako Kain a Abel jsme připravovali co nejkrásnější oběť, jako Noe stavěli archu a jako Babyloňané co nejvyšší věž. Po znatění jazyků jsme pak vymýšleli nové šifry a psali v nich zprávy. Pak už jsme putovali s Abrahamem do

země zaslíbené, snažili se rozdělít si pastviny jako pastýři Abrahamových a Lotových stád, jako Lotova žena sledovali zkázu Sodomy a Gomory a jako Sára se radovali z narození Izáka. Se zatajeným dechem jsme čekali, jak dopadne Hospodinova žádost o jeho obětování a zhluboka si oddychli, že to tentokrát dobře dopadlo. S Rebekou jsme pak napájeli velbloudy a společně se vypravili na cestu za ženichem. S Jákobem jsme usilovali o otcovské požehnání, což nás však donutilo utéci z domova ke strýci Lábanovi, který dal na oplátku zakusit nám, jak chutná, když vás někdo podvede. V roli Jákobových manželek jsme soutěžili, kdo bude mít více dětí, a posleze se jako Jákob snažili nasbírat co nejvíce skvrnitých a pruhovaných ovcí a koz, abychom se vzápětí navrátili domů a usmířili s Ezeuem.

Soutěž o tři knihy

Vaším úkolem je vepsat názvy různých vědních oborů do tabulky tak, aby se správně křížily (vždy shora dolů a zleva doprava). V šedých políčkách vám vyjde tajenka, kterou nám nezapomeňte poslat do poloviny září na adresu jana.krajcirkova@ccsh.cz, abychom z vás mohli vybrat výherce knihy, jejichž jména otiskneme v říjnové Cestě.

- 10 písmen: astronomie, matematika, psychologie, sociologie
- 8 písmen: biologie, ekonomie, geologie, medicína, teologie
- 6 písmen: fyzika, logika, optika
- 5 písmen: chemie, právo, syntax

Blahopřejeme výhercům soutěže z června

(rozdělily: větší kopule, brána navíc, schody, dvířka, zub na hradbě):

Ester Chytilová z Kladna

Wlemina a Amálka Sladkowské ze Zlína

Neobyčejné rostliny

Kopřiva

Kopřiva svou bolestí
nosí lidem neštěstí.
Kopřiva svou pověstí
nic dobrého nevěští.

Kdo by pálivou měl rád?
Kdo by ji chtěl natrhat?
Ve stínu údolí roste,
tam, kde lidská noha uniká,
tam, kam už se teď nikdo nekouká.

Je to prostě.

Kopřiva vás požahá.
Pupínky vám udělá.
Avšak nikdo nevidí
to užitečné na ní.

Kopřiva pomáhá
víc než pěkná růže,
i když je pálivá.
Za to nemůže.

Někdo se narodil hezký.

Někdo ošklivý je.

Každý je však nějaký.

Jeho vzhled nevyprovádá o tom,
jaký uvnitř je.

Pyšně se chlubil tulipán,
že je nad celým světem pán.
Dívá se na kopřivu s odporem:
„Vždyť ty jsi jenom koukolem.
Já můžu těšit

svým krásným vzhledem.

Lidé mě budou chtít...“

Co ale kopřiva s tím bolavým jedem?

Nesuď podle vzhledu.

Každý na světě své místo má.
Kdo by nepostrádal kopřivu,
své zdraví v sázku dá.

Pravá hodnota člověka
je v srdci hluboko ukryta.

Člověk krásný možná navenek

může být levný jako jakýkoliv šperk.

Jeho srdce může být ledové
a do své hrdosti zvenčí zahleděné.

Miriam Chytilová

(Ne)obyčejné rostliny

Ilustrace Miriam Chytilová

ovšem dramatická, protože autobus, který nás měl odvézt domů, jel z úplně jiného místa, než jsme čekali, a proto jsme nakonec do tábora putovali navzdor našim mikrobusem – velké poděkování patří naší řidičce Evě, dále jediné slečně z půjčovny lodí, která ji do tábora pro mikrobusem odvezla, a zástupcům šternberské restaurace Pod hradem, kteří trpělivě snášeli několikahodinové čekání našich více než živých dětí.

Děkujeme také naší milé zdravotnici, „babičce“ Zorce, jež již třetím rokem ochotně ošetřovala nejen všechny naše tělesné bolístky, ale nacházela hojivé slovo i pro naše případné smutky a stesky.

Takže jak jsme volali před každým jídlem: Díky, Bože! A doufáme, že za rok se v Borovnici sejdem zase!

Jana Krajčířiková

Poslední příběh o Josefovi nám ukázal, jak nepřijemná je lidská závist a žárlivost - do jisté míry však vyprovokovaná naším vlastním chováním – a jaké to je být pronásledován manželkou svého pána a skončit nevinně ve vězení. Tam všude však Josefa provázel Hospodin, a proto se nakonec z bezvýznamného vězně vypracoval na správce celého Egypta. Tam za ním po čase přišla celá jeho rodina a s faraonovým pozehnáním se v zemi usadila. Ne však navždy – což už je ovšem příběh, který si budeme vyprávět zase za rok.

Kromě spousty her a soutěží, vázaných na biblické příběhy, jsme stihli také několikrát koupání v blízkém rybníku Valcha, sportovní olympiádu, turnaj v ping pongu a dva celodenní výlety – první pěšky do Vlašimi (všichni, i ti nejmenší, ušli přes 20 km) a druhý autobusem na Český Šternberk - cesta zpět byla

Jak zvířátka provozovala vědu

Jednou, když právě nemělo nic lepšího na práci, se prasátko začelo do časopisu, který nechal statkář povolat na dvoře. Byl to odborný časopis, plný vědeckých pojednání o revolučních metodách pěstování obilí, o nových odrůdách zeleniny a skvělých výsledcích pokusného roubování ovocných stromů. Prasátko tomu všemu moc nerozumělo, pochopilo ale, že má-li jít na statku s dobou, musí začít provozovat vědu. Seznámilo se svými poznatky ostatní zvířátka a všichni s ním nadšeně souhlasili.

Jejich prvním vědeckým počinem bylo to, že si pořídili brýle. Většinou z nich to síce značně ztěžovalo orientaci, nikdo to však nechtěl přiznat nahlas. Takže zanedlouho bylo na dvoře možné potkat opatrně tápající ovce a stáčky mezi drůbeží byly na denním pořádku. Ostatní už raději ani nevycházel ze svých laboratoří. Velmi stoupla prestiž starého kozla, který se jako jediný nosil profesorským plnovousem. Každé zvířátko si zvolilo obor svého bádání, který ovšem pečlivě tajilo před svými konkurenty, aby zabránilo průmyslové špionáži, ale také – což by samozřejmě žádné z nich otevřeně nepřiznalo – zesměšnění, když by vyšlo najevo, že vlastně vůbec nevědí, jak se věda provozuje. Takže kdykoliv se na dvoře potkali dva vědci, vážně se uklonili jeden

drugému, pronesli nějakou nic neříkající poznámku o počasí a ubírali se dutojně dál.

Jediný, kdo se do všeobecné badatelské činnosti nezapojil, byl oslík. Chodil dál na pastvu, kde – na rozdíl od ostat-

dávno jasně, že věda je nad jejich síly. Nakonec se oslík rozhodl udělat všemu tomu „bádání“ jednou pro vždy přítrž. A učinil tak způsobem sobě vlastním. Všude po statku rozvěsil plakátky, že za týden se ve stodole koná významný vědecký kongres, kde mají všichni prezentovat své nejnovější objevy. Napsal tam rovněž, že pozval redaktora onoho vědeckého časopisu, aby na kongresu pro příští číslo pořídil fotografie nejvýznamnějších vědců ze statku a natočil rozhovory o jejich

ních – bez brýlí nadále viděl, co vlastně jí, užíval si léta a pobaveně pozoroval, jak se ostatní houževnatě snaží neztratit tvář, ačkoliv jim muselo být

práci. A pak už jen čekal a byl zvědavý, kam až zvířátka budou ochotná zajít, než přiznají barvu. A musel přiznat, že jeho kolegové mají

opravdu pevné nervy. Když si polosepýma očima přelouskali sdělení, uvedené na plakátku, zdáříle předstírali uspokojení, ba přímo nadšení, že jejich vědecká činnost se brzy dočká zasloužené publicity. Všechny badatelky se okamžitě začaly dohadovat, co si vezmou na sebe, zatímco badatele zajímalo, zda se na kongresu bude podávat nějaké občerstvení.

Když to oslík viděl, přitvrdil. Přinesl jim dopis od údajného redaktora, ve kterém se dotazuje na rámcové parametry jejich výzkumu a žádá o základní teze, na jejichž základě by se odborné připravil na plánované zamýšlené rozhovory.

Zvířátka zírala na dopis a najednou nevěděla, co říct. „No, já zase tak úplně netrvám na tom, aby byl můj výzkum publikován,“ pronesl konečně opatrným hlasem kůň. „To je pravda,“ přidala se s úlevou jedna z ovcí. „Klidně bych dala přednost tady prasátku, to vlastně s celou myšlenkou vědeckého bádání přišlo a nepochybně je se svým výzkumem nejdál,“ dodala trošičku škodolibě.

A tak se postupně podobně vyjadřovali všichni ze dvora, až se nakonec ukázalo, že vědecký kongres bude nutné pro malý zájem o účast zrušit a panu redaktorovi se laskavě omluvit. A na dvůr se vrátil klid, všichni zase dobře viděli na to, co jedí, nebáli se spolu mluvit a užívali si léta, stejně jako oslík.

Jana Krajčřířková

Neakcesilna; Lucie Krajčřířková

Reflexe vědy a víry v prostředí přírodních nauk

Počátky systematického poznávání přírodních věd a nauk s nimi spojených obvykle klademe do doby, ve které žili badatelé Bayle, Leeuwenhoek, Huyghens, Lavoisier, Linné, Kelvin, pokládání za zakladatele svých oborů. Za nich se rovina empirického poznávání kvalitativně stupňuje ve zkoumání pomocí rozborů a experimentů analyticky funkčních. Tuto dobu vývoje a přístupu k přírodním vědám uzavírá v Rusku Mendělejev. Rozhodující přínos oné doby dnes plně vnímáme v tehdejších prudkém rozvoji chemie, mikrobiologie, matematiky, fyziky, astronomie, biologie i aplikované medicíny. Ve stejném časovém období se také jednotlivé přírodovědecké směry a obory začínají rozlišovat a specializovat. Samozřejmě nelze opomenout přínos dědictví jejich předchůdců, alchymie, studií a objevů z doby světlé minulosti arabského světa, i zachovaných předešlých pozůstatků vědomostí rozvinuté řecko-římské civilizace. Bez harmonického navazování na tyto základy nedošlo by k nebývalé rychlému rozvoji všech věd přírodních.

Mnohé osvícené mysli počínajícího novověku, osobnosti vychované a akademicky vzdělané na školách a univerzitách vybudovaných a řízených správami církevními, jindy naopak vyrůstající mezi chudými městskými a venkovskými vrstvami, dobře chápaly a přijímaly snahy o obohacení všelidských znalostí a vědomostí. Vizionáři, kteří vedle oficiálního chápání světa pohledem teologických autorit přijímali i pohled přírodovědecký ve vlastním světonázoru.

Mám na mysli zvláště jedince, kteří, ač představovali myšlenkovou elitu mezi oficiální církevní hierarchií, svým převratným myšlením zaujali postavení strůjců a mluvčích nového období ve vnímání myšlenkových proudů společnosti; osobnosti od Tomáše Akvinského, přes Mikuláše z Cusy, Spinozu a později Descarta až po Leibnitze a dále.

Pokládáme dnes tuto dobu za periodu vznikající renesance (v umění tvůrčím a slovesném nastupující humanismus), období evropské historie přechodu ze středověku do staršího novověku; doba, kdy v pohledu řecké klasické filosofie se lidská bytost, jedinec stává měřítkem skutečnosti. Manifestovala se ale nejen v umění a literatuře, ale pronikala i do politiky a zejména do rozvoje vědy.

Z ní pak přirozeně vyrostl i navazující myšlenkový proud, racionalismus. V původním nezkrasleném a nezastřeném slova smyslu znamenal teorii a metodologii, v níž kritérium pravdy není smyslové, sensorické, nýbrž intelektové a deduktivní. V něm se uplatnil hlavní přínos jeho myšlenkových vizionářů, kteří nacházeli své inspirátory a předchůdce v ideích dochovaných spisů starověkého světa, záznamech

Pythagorových, Platónových a Aristotelových.

Svobodně se mohly takové proudy rozvíjet pouze v politickém prostředí demokratickém, jak již naznačily historické epochy klasického Řecka. Římské impérium je znovu objevilo v časech kulturního a volného náboženského rozvoje. Při odmítnutí demokratických principů a jejich nahrazení formami a proudy autoritativními, tyranizujícími, předchází nadějný rozvoj nauk, tvůrčích umění i svobodné víry zakrněl a utrpěla věda stejně jako nezávislé ideje náboženské.

I v českých zemích dochází k nebývalému rozvoji humanismu a renesance ve tvůrčím umění a literární vzdělanosti v průběhu konsolidace a nového rozvoje českého království: v době Poděbradově, za vlády Jagellonců a před katastrofou pobělohorskou. Zejména zde připomeňme osobnosti vizionářů a literátů, jakými se stali autor Šimon ze Slaného, písmák a myslitel Petr Chelčický, vydavatel a mecenáš Jan Blahoslav, básník a myslitel Bohuslav Hasištejnský, i nadějně se rozrůstající vývoj přírodních věd v rozsáhlé publikační činnosti (Mattiolio herbář aneb bylinář; v Čechách vzniklé astronomické spisy Tycha de Brahe a Keplerovy; lékařská, astronomická a alchymistická díla Tadeáše Hájka z Hájku).

Tragedie pobělohorská a následující doba třicetileté války, spolu s nastoupeným protireformačním režimem, vyvolala útlum a následné zaostávání vědeckého a svobodného filosofického myšlení a šíření ideje svobodné víry.

Minulé století přineslo světu nejkřutější obrazy o schopnosti antidemokratických, autoritativních diktátorských systémů degradovat vědu a ideologicky spoutat víru;

posléze vyvolat světovou válku s jejími ohnisky v expanzi Japonska, italském přepadení Etiopie, občanskou španělskou válku a nacistické spoutání Evropy s genocidou vybraných vrstev národů. Na východě stejně krutý režim stalinismu s jeho poválečnou expanzí a rozpoutáním studené války. Vedle nepředstavitelných ztrát na lidských životech, zničení měst a sídlišť i nezměřitelné škody na myšlenkovém vývoji celých generací.

Vraťme se nyní k vlastnímu tématu danému názvem této stati. Věda obecně a přírodní nauky specificky hledají odpověď na otázku „proč“. Tedy mechanismy procesu. Víra se též ptá „proč“, ale na něco odlišného. Nikoli jakým způsobem, ale za jakým účelem, k čemu, kam směřuje, jaký je cíl. Nauka studující filosoficky spojení příčiny s účelem je teleologie. Odpověď na obě otázky v jejich souznění vytváří plnost, ucelenost lidského stvoření; tím se liší od pouhé pudovosti, bezúčelnosti. Nauka je stará, zabýval se jí Aristoteles již před více než 2300 lety. První křesťanští myslitelé ji spojili s biblickým obrazem stvoření, které má svůj cíl a k jeho naplnění dochází v Kristu; dále ji později rozvinuli nejen na individualitu člověka, ale na celý vesmír, zaměřený Bohem ke konečnému cíli. Ve 20. stol. rozvíjí teleologický pohled hlouběji v přírodních vědách Teilhard de Chardin.

Při hledání vzájemného obecnějšího vztahu mezi oblastí přírodních věd a vnímáním náboženské víry dochází často k určité dichotomii.

Vědecký přístup k naukám, zvláště přírodním, je konsensuální, přijímaný principiálně společenstvím badatelů; samozřejmě i se spornými problémy, ale řešitelnými. V jejich řešení existuje rozhodující arbitr; tím je experiment.

Přístup teologický se odlišuje rozmanitějším spektrem, vycházejícím z koncepcí někdy dosti odlišných. Poctivé studium každé z těchto disciplin samo o sobě je úkol celoživotní a těžce zvládnutelný vzhledem k jejich rozsahu a exponenciální expanzi. Povrchní studium s průběžným sledováním obou pak může vést až k simplifikaci, spekulativnosti, i k diletantismu; to je jistě nežádoucí pro badatele na obou březích odlišných disciplin...

Slavomír Pícha

Americký vědec a křesťan loňským laureátem Templetonovy ceny

Americký genetik a lékař Francis Collins (*1950), který je též současným ředitelem Národního institutu zdraví (NIH, agentura vlády Spojených států odpovědná za biomedicínský výzkum a výzkum veřejného zdraví) se stal nositelem Templetonovy ceny v roce 2020. Collins patří k předním genetikům Spojených států a byl dlouhodobě vedoucím Projektu čtení lidského genomu – tedy dědičné informace člověka – jednoho z největších vědeckých projektů naší doby, jehož poznatky byly svým významem přirovnávané třeba k přistání na měsíci. Collins je znám také jako křesťan, který se angažuje ve věci integrace víry a vědy. Bezprostředním důvodem pro udělení ceny ale bylo úsilí Collinse a jeho ústavu nalézt léčivo pro nový typ koronaviru.

Collins pochází ze sekulární rodiny a byl jako mladík ateistou. Prohlašoval prý dokonce, že víra v Boha je intelektuální sebevraždou. Takový pohled na svět měl ještě v době, kdy získával doktorát z chemie. Teprve později na studiích medicíny, kdy se stal svědkem toho, jak silně pomáhá víra jeho pacientům, svůj názor přehodnotil. Uvedl v této souvislosti, že rozum a argumenty nejsou tím zásadním faktorem pro obrácení, ale že člověk se v jisté fázi musí odvážit určitého „skoku víry“.

Jako genetik na michiganské univerzitě pomáhal při objevování chyb v zápisu genetického kódu, které způsobovaly nemoci jako je fibróza či Huntingtonova nemoc.

„Existuje nějaký Bůh, který se o mne stará? Této otázce jsem se po čtvrtstoletí vyhýbal a byla mi nepříjemná. Neměl jsem nic, oč bych se mohl opřít při hledání odpovědi, které možná vůbec neexistovaly“. „Věda je příležitostí k modlitbě“ uvedl dále ve své nejznámější knize, *Boží řeč* („*The Language of God*“) z roku 2006, v níž popisuje trnitou cestu k víře, a v níž usiluje o dialog mezi vědou a vírou. Stejný cíl má i nadace BioLogos, již založil se svou manželkou v roce 2007. Prosazuje perspektivu, že víra v křesťanství může být sladěna s přijetím evoluce, zejména prostřednictvím myšlenky, že Stvořitel uskutečnil svůj plán prostřednictvím procesů evoluce. Collins rovněž, jak je známo, plně souzní s vizí stvoření, jak ji papež František předkládá v encyklice *Laudato si'*.

Články o Collinsovi často zmiňují jeho oblibu jízdy na motocyklu a hru na kytaru: s vědci z NIH dokonce založil rockovou kapelu. Vášně pro hudbu ho inspirovala k rozšiřování projektu Sound Health Initiative, jehož cílem je rozšířit

„Myslím, že nám Bůh daroval dvě knihy. Knihu Božího slova, tedy Bibli, kterou denně čtu, a knihu Božího díla, tedy stvoření. Skrze vědu můžeme docenit velikost Božího stvoření, čímž se stává jakýmsi druhem adorace. Věda nám sděluje, že Stvořitel má nesmírnou inteligenci, je to velice dobrý fyzik a matematik, ale zároveň nám všemožně naznačuje, že nás zná a zajímá se o nás.“

současné znalosti a prozkoumat způsoby, jak zvýšit potenciál hudby jako terapie neurologických a jiných poruch.

Zpráva o udělení Templetonovy ceny přišla v době, kdy se ve Spojených stá-

„Nikdy bych si nemyslel, že bych se mohl přiblížit k úrovni slavných držitelů Templetonovy ceny - Matce Tereze, Billymu Grahamovi či arcibiskupovi Desmondovi Tutuovi. Nepovažuji se za odborníka v teologii, avšak stát po jejich boku je nesmírná pocta.“

tech odehrával boj mezi zdravotnickými experty a zastánci rychlého otevření kostelů (podporovanými prezidentem Donaldem Trumpem). V této polemice měl Collins jasno: oceňoval společnou bohoslužbu, ale domníval se, že prioritou křesťanů je péče o nemocné a o ty, kdo jsou touto nemocí zranitelní. Shromáždování velkého množství lidí ani za takovým účelem, jakým je bohoslužba, tedy neviděl jako oprávněné kvůli riziku, které to s sebou přináší. Během pandemie Collins zároveň povzbuzoval věřící, aby věřili vědě a odsoudili nejruznější konspirační teorie, které se šíří po internetu: „*Je znepokojivé, že v našem národě, který je pyšný na technologický pokrok, současné okolnosti – zejména na sociálních sítích – usnadňují šíření informací, které prostě nejsou založeny na faktech,*“ řekl podle CBN News a vyzval křesťany aby prověřovali, co čtou.

Dle info.dingir.cz a dalších zdrojů upravila redakce

Templetonova cena je světově významnou poctou pro vynikající osobnosti a zároveň i finanční pobídkou jejich další práce. Má vyšší finanční hodnotu než Nobelova cena (1,5 milionu USD). Uděluje ji od roku 1973 Templetonova nadace, založená britským obchodníkem a filantropem Johnem Templetonem (1912-2008), a to osobnostem, které - kromě jiného - ovlivnily svět i svými náboženskými přesvědčeními a postojí tak, že přispěly k odpovědím na otázku lidské existence a jejího smyslu. Templetonova cena je dobře známa i u nás, protože ji roku 2014 obdržel katolický teolog a sociolog Tomáš Halík. Seznam laureátů uvádí i česká Wikipedie

Víra, věda a hřích

V článku tohoto čísla Českého zápasu na šesté straně jsme si s potěšením připomněli, že napětí či konflikt mezi vědou a vírou již patří minulosti, že dnes obě obohacují lidský život na Zemi a svorně se obdivují Božímu stvořitelskému dílu, byť se na ně dívají z různých stran. Věda s vírou se dnes nejen nehádají, nýbrž můžeme říci, že se mají rády. Ve zmíněném příspěvku jsme měli na zřeteli vědu přírodní, která odpovídá anglickému slovu science. V biblickém vyprávění o stvoření k jejímu předmětu odkazují první dvě kapitoly knihy Genesis. V češtině pojem věda má však širší rozsah; v tomto zamyšlení jej rozšíříme o některé vědy společenské, speciálně o ekonomii, sociologii a psychologii. V nich už hraje podstatnou úlohu člověk a jeho počínání. A tak když při tom budeme chtít sledovat biblické svědectví, musíme uvažovat i o lidském hříchu, kterým bylo Boží tvůrčí dílo narušeno (o tom čteme už ve třetí biblické kapitole). U něj bychom však neměli skončit; vždyť Bůh své dílo neopustil a poslal na svět zachránce – vykupitele z moci hříchu Ježíše Krista.

Co je ekonomie? Jedna z možných encyklopedických odpovědí říká, že to je vědní disciplína, která zkoumá, jak různé společnosti užívají vzácné zdroje k výrobě užitečných komodit a jak je rozdělují mezi lidi a jejich různé skupiny. V praxi se však nevhodně redukuje na nauku o penězích, bankovníctví, kapitálu a bohatství. Ekonomie používá teorii rozhodování. Jde o to rozhodovat se optimálně vzhledem k nakládání se vzácnými zdroji a k vytváření komodit sloužících lidem. Ovšem v současném pojetí se za základní rozhodovací kritérium považuje maximalizace zisku, případně minimalizace ztrát, přičemž různé vzácné zdroje, které poskytuje příroda, se silně podhodnocují. A tak „ekonomické rozhodování“ vede k poškozování životního prostředí či k nespravedlivému rozdělování vzácných Božích darů. K takovýmto důsledkům ekonomické vědy říká křesťanská víra své zřetelné: NE.

Bůh stvořil funkční, harmonický svět. Jednotlivé součásti Jeho díla tvoří celek, můžeme říci, že se vzájemně potřebují, a tak my lidé bychom se neměli cítit jako rivalové či konkurenti, nýbrž jako spolu-

pracovníci, měli bychom jeden druhého přijímat jako dar. Konkurence je důležitý prostředek kapitalistické ekonomiky k realizaci společenské dělby práce. Ale je to jen prostředek. Na to se často zapomíná a bývá považována za základ vztahů, a tak pohled na bližního-konkurenta očima víry a očima nesprávně chápané ekonomické vědy se liší. Tato různost pohledů je důsledkem lidského hříchu, který do stvoření přinesl rozdělení, jak to výstižně vyjadřuje biblický příběh o stavbě věže v Babelu. A hřích vráží klín i mezi víru a společenskou vědu.

Zastavme se ještě u sociologie a psychologie. Biblickým příkladem sociologického přístupu je Jonášovo uvažování o Ninive. Jonáš svou představu, že tamní občané se změnit nemohou, opíral o zkušenost a aktuální znalost situace. Chyběla mu víra v Boží moc. Bůh však navzdory všem racionálním prognózám změnil myšlení a jednání ninivských.

Na rozdíl od přírodních věd leží výpovědi společenských věd za hranicemi přírodních zákonů a mohou se týkat oblastí, do nichž má hodně co říci víra, osobní vztah ke Kristu. Do tohoto „střetu zájmu“ má co

říci Pavlovo slovo „Dejte si pozor, aby vás někdo neunesl prázdňím klamem filosofie založené na lidské tradici, na principech světa, a ne na Kristu“ (Kol 3,8).

Psychologie mj. hledá motivaci pro jednotlivé typy lidského jednání. Špatné činy tak jsou mnohdy vysvětlovány pomocí různých ovlivňujících, případně až determinujících příčin, takže se docela ztrácí lidská odpovědnost. Podle Bible však člověk má odpovědnost před Bohem i před lidmi. K jejímu plnění má sloužit i vzdělání, jak mile připomíná nápis nad vchodem do jedné staré obecné školy: „V těchto se síních dovidá pilně robě, Bohu čím povinno, lidem, vlasti, sobě.“

Svět pohledem víry se liší od světa pohledem společenských věd. Rozdělení mezi ně vnáší lidský hřích: chamtivost, bezohlednost, útek od odpovědnosti.

Moc hříchu překonal Ježíš Kristus. Cesta k odstranění nesouladu ve zmíněných pohledech se mu nemůže vyhnout. On je cesta, pravda i život. V Něm je smíření. Na nás křesťanech je, abychom se i na předmět společenských věd dívali z perspektivy evangelia.

Jiří Nečas

Papež na konferenci TED: Důležité jsou obojí – věda i etika

Dne 10. 10. 2020 bylo zveřejněno videoposelství, které zaslal papež na konferenci, jež je každoročně pořádaná neziskovou organizací, pojmenovanou akronymem TED (Technology, Entertainment and Design).

Tato organizace, založená v USA roku 1984, si klade za cíl „šíření myšlenek formou krátkých, maximálně 18 minutových přednášek“. Letos se tato konference konala na digitální platformě a jejím tématem byla klimatická změna, což naznačoval i její sugestivní název Countdown (odpočítávání). Papež ve svém 12 minutovém videoposelství poselství shrnul myšlenky, které k otázkám klimatu obsahuje encyklika Laudato si', a zahájil ho slovy:

„Žijeme v historické chvíli poznamenané nesnadnými výzvami. Svět je otráven krizí vyvolanou pandemií Covid-19, která ještě více zvyrazňuje jinou globální výzvu, kterou je sociálně-ekologická krize.“

„Tato situace“ – pokračoval dále papež – „nás staví před nutnost volby. Volby mezi tím, na čem záleží, a na čem nezáleží. Volby mezi pokračujícím odhlížením od utrpení těch nejchudších, od špatného zacházení s naším společným domem, Zemí, anebo nasazením za

transformaci našeho způsobu jednání na všech úrovních.“

„Věda nám říká každý den přesněji, že je naléhavě nutné jednat – to nepřeháním, říká to věda – pokud chceme mít naději, že se vyhneme radikálním a katastrofálním klimatickým změnám. A proto je třeba jednat naléhavě. Je to vědecká danost.“

Svědění nám říká, že nemůžeme být lhostejní k utrpení nejchudších, k rostoucím ekonomickým nerovnostem a sociálním nespravedlnostem. Ekonomie nemůže být omezována na produkci

a distribuci. Musí být nutně brán v potaz její dopad na životní prostředí a důstojnost člověka. Mohli bychom říci, že ekonomie musí být kreativní ve svých metodách i ve svém působení. Být kreativní. “ Papež dále vybidnul vydat se cestou transformace a činnosti, tvořené nejenom slovy, nýbrž konkrétními a neodkladnými skutky.

„Chtěl bych pozvat všechny věřící, křesťany i nekřesťany, všechny lidi dobré vůle, aby se vydali na tuto cestu, na základě svojí víry anebo – pokud nejsou věřící – na základě dobré vůle, svojí dobré vůle. Každý a každá z nás, jako jednotlivci i skupiny – rodiny, věřící komunity, podniky, sdružení a instituce – k tomu může významně přispět. “

Na základě encykliky *Laudato si'*, napsané před pěti lety a podávající pojem „integrální ekologie“, jež odpovídá na volání země i na volání chudých, navrhnul papež tři konkrétní trasy činností.

„Za prvé: prosazovat na všech úrovních výchovu k péči o společný domov, rozvíjet porozumění spojitosti ekologických problémů s lidskými potřebami. Musíme od samotného počátku chápat, že ekologické problémy jsou spojeny s lidskými potřebami. Je zapotřebí výchovy založené na vědeckých údajích a etickém přístupu. Obojí je důležité. Jsem velice povzbuzen tím, že mnozí mladí lidé mají novou ekologickou a sociální vnímavost, a někteří z nich velkodušně bojují za ochranu životního prostředí a za spravedlnost. “

Za druhé papež poukázal na vodu a výživu. „Přístup k pitné a bezpečné vodě je základní a všeobecné lidské právo. Je nezadatelné, poněvadž rozhoduje o přežití lidí, a je podmínkou výkonu každého jiného práva i odpovědnosti. Zajistit pro všechny vhodnou výživu metodami nedestruktivního zemědělství by se mělo stát zásadním cílem celého výrobního cyklu i distribuce potravin. “

„Za třetí je nezbytný energetický přechod: postupná, ale okamžitá

náhrada fosilních paliv čistou energií. Máme několik let, vědci počítají s maximálně třiceti lety – méně než třiceti lety – na drastické omezení emisí skleníkových plynů do atmosféry. Tento přechod nesmí mít dopad na chudé, na místní populaci a pracující v sektoru energetiky. Způsobem, jak usnadnit tuto změnu, je vést podnikání k neodkladnému požadavku integrální péče o společný dům, vyloučit investice společností, které neplní parametry integrální ekologie, a odměňovat ty, které se konkrétně snaží stavět do středu svojí činnosti parametry udržitelnosti, sociální spravedlnosti a podpory obecného dobra. “

„Nynější ekonomický systém – uzavíral papež – je neudržitelný. Stojíme před morálním imperativem a praktickou urgencí přehodnotit mnoho věcí: způsob naší výroby i spotřeby, kulturu plýtvání, krátkozraké vize, sdírání chudých a lhostejnost vůči nim, zvyšování nerovností a závislosti na škodlivých energetických zdrojích. “

„Integrální ekologie vybízí k novému pojetí vztahů mezi námi a přírodou, což dá zrod nové ekonomii, v níž bude produkce bohatství směřovat k integrálnímu blahobytu lidí a kultivování – nikoli pustošení – našeho společného domu. Znamená to také obnovu politiky, aby byla chápána jako jedna z forem charity. Láska je samozřejmě meziosobní, ale je i politická. Pojí

všechny národy i přírodu. Všechny vás tudíž vybízím vydat se na tuto cestu. Tak to navrhuji v *Laudato si'* a také v nové encyklice *Fratelli tutti*. Jak sugeruje výraz „Countdown“, musíme neodkladně jednat. Každý z nás může plnit cennou roli, dáme-li se na cestu všichni, dnes. Nikoli zítra, dnes. Budoucnost se totiž buduje dnes a staví se nikoli osamoceně, nýbrž společně a v harmonii,“ končil papež videoposelství zasláné na digitální konferenci, kterou každoročně pořádá americká neziskovka TED.

www.cirkev.cz

V Izraeli byl objeven vzácný nápis odkazující na biblickou knihu Soudců

Přibližně 3100 let starý nápis „Jerubbaal“ je další jméno pro soudce a proroka Gedeóna, jehož vítězství nad Midiánci je zaznamenáno v knize Soudců.

Přední archeologové a profesori Jussef Garfinkel a Saár Ganor k vzácnému objevu podle portálu *Christian Today* uvedli: „O Gedeónovi se poprvé zmiňuje při válce proti modlářství rozbitím Baalova oltáře a zbořením posvátného kůlu. V biblické tradici je potom popsán jeho triumf nad Midiánci, kteří přecházeli přes Jordán a drancovali zemi. “

Podle biblického příběhu Gedeón zorganizoval pod Božím řízením armádu se 300 bojovníky a v noci zaútočil na midiánský tábor. Vzhledem ke zeměpisné vzdálenosti vykopávek od údolí Jezreel se podle profesorů může tento nápis také vztahovat na

jiného soudce jménem Jerubbaal a ne na Gedeóna.

„V každém případě bylo jméno Jerubbaal v době biblických soudců zjevně běžně používáno,“ dodávají archeologové.

Nápis byl napsán inkoustem na džbáně a archeologové jej považují za údaj o jeho majiteli. Na vykopávkách se podíleli odborníci z Hebrejské univerzity v Jeruzalémě a Izraelský historický úřad (IAA).

Džbán mohl pojímat asi jeden litr vzácného tekutého materiálu jako je olej, parfém nebo nějaký starověký lék. Nalezené historické předměty se datují do období kolem 1100 př. n. l. a byly nalezeny uvnitř skladovací jámy, která byla vykopána do země a lemována kameny.

Tento objev nadchl archeology hlavně z toho důvodu, že je to poprvé, co se

jméno Jerubbaal našlo mimo biblické prameny a ve vrstvě země z doby kolem 1100 př. n. l. Podle archeologů jsou nápisy z období soudců extrémně vzácné a v izraelské archeologii téměř nemají obdoby. „Jak dobře víme, vedou se odborné debaty o tom, zda biblická tradice odráží realitu a zda je věrná tradici z doby soudců a dnů krále Davida,“ uvedl tým.

„Jméno Jerubbaal se v Bibli objevuje pouze v období soudců, ale nyní bylo také objeveno v archeologických vykopávkách ve vrstvě z tohoto období. Skutečnost, že v Bibli jsou uvedena stejná jména, která se nacházejí i na nápisích získaných z archeologických vykopávek, ukazuje, že příběhy byly zachovány a předávány po generace. “

dle.krest'andnes.cz

Nabídka ubytování v Kaplici

Náboženská obec Besednice se sídlem v Kaplici nabízí v období květen až říjen možnost ubytování pro jednoho až dva návštěvníky v přístavbě místní Kaple Betlémské. Nově byla v dubnu vybudována koupelna a kuchyňka. Kaple Betlémská se nachází v krásné krajině Slepíčích hor v městysi Besednice na klidném místě a má i pěknou zahradu s možností stanování (možno využít i pro malé dětské tábory).

Ubytování v místnosti pro dva s tím, že platba za noc pro dva je 600 korun, pro jednoho 400 korun.

Více informací na tel. 773 557 979 případně mailové adrese: pruhovanetrisko@centrum.cz

Karel Filip
farář

Kněz a rocker v synagoze

Zveme na setkání s Ladislavem Heryánem.

Podvečer kytarových písní a rozjímání se známým římskokatolickým knězem, salesiánem, biblistou, vysokoškolským učitelem i rockerem.

19. 10. 2021 v 18 hodin, synagoga Hranice, Janáčkova 728.

red

BENEVITA s.r.o.

**Nabízíme ojedinělou
pracovní zkušenost,
ke které se běžně nedostanete.**

Jsmo exkluzivním spolupracujícím partnerem
Církve československé husitské.
Nabízíme pracovní příležitost
osobám zdravotně postiženým
po celé České republice.
Staňte se součástí jedinečného prostředí
sborů a náboženských obcí ČCŠH.

Volejte, pište koordinátorce projektu,
Kateřině Hamr: +420 777 336 313 / email: kostel@benevita.cz

**140 LET OD POŽÁRU
NÁRODNÍHO DIVADLA
(12.8.1881)**

**PŘEDNÁŠKA
NEDĚLE 15.8.2021
11:15 - 12:15 HODIN
JUDR. MIROSLAV HOUŠKA**

KOSTEL JANA
KŘTITELE NA
PRÁDLE
ŘÍČNÍ 440/6,
PRAHA 1-MALÁ
STRANA

VŠICHNI ÚČASTNÍCI ANEŽ JSOU
POVINNI DODRŽOVAT PROTIEPIDEMICKÁ
OPATŘENÍ PLATNÁ V DOBĚ KONÁNÍ.

www.miroslavhouska.cz

Setkání mladší mládeže 2021 v Libině

Milí přátelé,

setkání mladší mládeže se nám zase o něco přiblížilo, srdečně vás na něj zveme.

Setkání se uskuteční v termínu od 22. - 26. 8. 2021 na ŘK faře v Libině (<http://farnosthradecna.cz/rezervace/fara-libina/>). Cena je podle vašich možností 600 - 800 Kč - v ceně je zahrnuto ubytování, strava i program - peníze si předáme při nástupu na akci.

Doprava: Individuálně (mezi 15. a 16. hodinou). Je možné se domluvit na společné cestě z Olomouce. Odjezd: Individuálně, děti si prosím vyzvedávejte mezi 14. a 16. hodinou. V případě zájmu se lze domluvit na pozdějším vyzvednutí nebo opět na společné cestě do Olomouce. Podmínky konání letních akcí se ještě stále mění. Lze však očekávat, že bude potřeba test na koronavirus. Maximálně 3 dny starý antigenní test nebo maximálně týden starý PCR test (nebo potvrzení o prodělání nemoci či očkování). Pokud budete mít zájem, může vaše dítě otestovat na místě naše zdravotnice Milča. V takovém případě bude nejlepší, když dorazíte ještě krátce před 15. hodinou a před testováním vyčkáte před farou. Děkuji vám moc za vstřícnost a spolupráci. Na akci nám přispěly Olomoucká a Brněnská diecéze. Děkujeme jim.

Moc se těšíme. Za tým organizátorů

Marča

PRODLUŽTE SI LÉTO A PRAŽDNINY!

V sobotu
4. září. 2021
od 10.00 h.

SÁZAVA

louka u Nábřeží Cyrila a Metoděje (u hasičárny)

XXI. POUŤ NA SÁZAVĚ

PROGRAM

- Bohoslužba s připomenutím 400. výročí poprav yůdců stavovského povstání
- Agapé – společné jídlo pod širým nebem
- 2. ročník štafetového běhu pro všechny o putovní pohár opata Prokopa
- Kvíz na téma misionáři o ceny
- Zážitkový program na stanovištích pro děti
- Celorepubliková výtvarná soutěž pro děti
- Divadlo
- Marek Šmaus Trio
- workshopy
- stánky (keramika z dílny Nazaret)
- občerstvení

A pro děti též skákací
hrad a cukrová vata!

Vstup dobrovolný • pout-na-sazave.webnode.cz

Pouť na Sázavě pořádá Církev československá husitská
ve spolupráci s městem Sázava a za finanční podpory MK ČR.

